

ORJİNAL MAKALE / ORIGINAL ARTICLE

Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi / BAUN Sağ Bil Derg
Balıkesir Health Sciences Journal / BAUN Health Sci J
ISSN: 2146-9601- e ISSN: 2147-2238
Doi: <https://doi.org/10.53424/balikesirsbd.1077570>

Diş Protez Teknolojisi Programı 2. Sınıf Öğrencilerinin Uygulama Derslerine ve Mesleğe Bakış Açılarının Değerlendirilmesi

Bike ALTAN¹ Şevki CINAR¹

¹ Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı

Geliş Tarihi / Received: 22.02.2022

Kabul Tarihi / Accepted: 09.06.2022

ÖZ

Amaç: Üniversitemiz Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda diş hekimi tarafından planlanan tedaviye göre sabit ve hareketli protezlerin laboratuvar çalışmasını yapan diş teknisyenlerini yetiştirmek üzere eğitim veren 2 yıllık Diş Protez teknolojisi ön lisans programları bulunmaktadır. Diş protez teknolojisi programında, teorik derslerin yanı sıra uygulama dersleri de verilmektedir. Bu çalışmada bir devlet üniversitesine kayıtlı öğrencilerin demografik verileri, yapılan uygulama derslerinin verimliliği ve öğrencilerin mesleğe olan bakış açıları değerlendirilmesini amaçlanmıştır. **Gereç ve Yöntem:** Çalışma topluluğumuzu Sağlık Bilimleri Üniversitesi Dişçilik Hizmetleri Bölümü Diş Protez Teknolojisi Programı 61 2. sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Öğrencilerin tümü Google Forms üzerinden oluşturulan ankete gönüllü olarak katılmıştır. Çalışmamızda öğrencilerin uygulama derslerinin yeterliliği, derste izlenen videolar, yapılan demonstrasyonlar ve öğrencinin kendi yeterliliğiyle ilgili olan evde pratik yapma, videoları tekrar izleme gibi değerlendirmeler uygulama değerlendirme puanı (UDP) olarak ölçülmüştür. Ayrıca yapılan ankette iş bulma kaygı düzeyleri ve mezun olduktan sonraki kariyer planlamasına yönelik sorular sorularak mesleki algının ölçülmesi amaçlanmıştır. **Bulgular:** Bölümü seçme nedenine göre kariyer planlamasının dağılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Öğrencilerin yaşları ile mezun olduklarındaki iş bulma kaygısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur. Cinsiyetlere göre öğrencilerin mezun olduklarında iş bulma kaygısı farklılık göstermektedir. Öğrencilerin kariyer planlamasına göre uygulama değerlendirme puanları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. **Sonuç:** Çalışmanın sonucunda kız öğrencilerde mezun olduktan sonra iş bulma kaygı düzeyi, erkek öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Öğrenciler UDP'lerinin düşük olma sebebini verilen sürenin kısıtlı olması olarak belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Değerlendirme, Diş Teknisyeni, Mesleki Algı, Uygulama Eğitimi.

Evaluation of the Perspectives of the 2nd Year Students of the Dental Prosthesis Technology Program towards the Practice Courses and the Profession

ABSTRACT

Objective: In our University's Vocational School of Health Services, there is a Dental Prosthesis Technology program, which provides training to train dental technicians who enable the laboratory work of fixed and removable prostheses according to the treatment planned by the dentist. In this study, it is aimed to evaluate the demographic data of students enrolled in a state university, the efficiency of the practice courses and the students' perspectives on the profession. **Materials and Methods:** Our study group consisted of 61 second year students from the Dental Prosthesis Technology Program. All of the students voluntarily participated in the survey created via Google Forms. In our study, the proficiency of the students' practice lessons, the videos watched in the lesson, the demonstrations and the evaluations related to the student's own proficiency such as practicing at home, watching the videos again were measured as the practise evaluation score (PES). In addition, questions about job anxiety levels and career planning after graduation were asked. **Results:** There was no statistically significant difference between the distributions of career planning according to the reason for choosing the department. There is no statistically significant relationship between the age of the students and their anxiety about finding a job when they graduate. According to gender, students' anxiety about finding a job when they graduate differs. There was no significant difference between the application evaluation scores of the students according to their career planning. **Conclusion:** As a result of the study, the anxiety level of finding a job after graduation in female students was found to be higher than that of male students. The students stated that the reason for their low PES was the limited time given.

Keywords: Evaluation, Dental Prosthesis Technician, Practise Training, Professional Perception.

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Bike ALTAN. Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Dişçilik Hizmetleri Bölümü, İstanbul, Türkiye.

E-mail: bike.altan@sbu.edu.tr

Bu makaleye atıf yapmak için / Cite this article: Altan, B., Sevki, C. (2023). Evaluation of the perspectives of the 2nd year students of the dental prosthesis technology program towards the practice courses and the profession. *BAUN Health Sci J*, 12(2):211-218. <https://doi.org/10.53424/balikesirsbd.1077570>

BAUN Health Sci J, OPEN ACCESS <https://dergipark.org.tr/tr/pub/balikesirsbd>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License

GİRİŞ

Diş protez teknolojisi programının amacı diş hekimi tarafından planlanan kaybedilmiş dişlerin ve fonksiyonlarının yeniden oluşturulmasını yönelik tedavinin çene ve yüz bölgesine uygulanan sabit ve hareketli diş ve çene protezlerinin laboratuvar çalışmalarını güncel teknolojilerle yapan diş protez teknikeri yetiştirilmektedir. 2 yıllık ön lisans eğitiminde teorik ve uygulamalı eğitim bir arada verilmektedir. Eğitim sonunda alınan diş protez teknikeri unvanıyla, diş hekimi tarafından alınan ölçüye göre protetik restorasyon ve ortodontik apareyleri yapmaya yetkinlik kazanmaktadır. Programdan mezun olanlar ağız ve diş sağlığı hastaneleri, üniversite hastaneleri gibi kamu kuruluşlarında ya da özel diş protez laboratuvarlarında iş olanakları bulabilmekte veya kendi diş laboratuvarlarını açabilmektedirler. Ayrıca önlisans programlarından mezuniyetin ardından dikey geçiş sınavı (DGS) sonucunda Sağlık Yönetimi ve Sağlık İdaresi gibi lisans programlarında eğitim görme imkanına sahip olmaktadır. (Sağlık Bilimleri, Üsküdar, Medipol Üniversitesi SHMYO web siteleri).

Diş Protez Teknolojisi 1. sınıf öğrencileri bahar döneminde haftada 8 saat, 2.sınıf öğrencileri güz ve bahar döneminde 8'er saat yaptıkları uygulama derslerinde sabit ve hareketli protezlerin tüm yapım aşamalarını kendileri uygulamaktadırlar. Bu çalışmada 2. Sınıf öğrencilerinin Sabit Protezler I uygulama dersini değerlendirmesi istenmiştir. Sabit Protezler I dersi müfredatı; model üzerinden ölçü alma, day çivisi yerleştirme, ana model elde etme, modellerin artikülataöre alınması, alt yapı kuron ve köprü mum modelasyonu, modelajları tijlenmesi, revetman dökme, döküm aşamalarından oluşmaktadır. Uygulama dersinde öğrenciler kendileri uygulama yapmadan önce, program akışına uygun olarak konuyla ilgili video izletilmekte, diş hekimliği fakültesi doktora öğrencileri (asistanlar) tarafından demonstrasyon yapılmakta ve daha sonra öğrencilerden o günkü protez uygulamasını kendilerinin yapmaları istenmektedir. Uygulama devam ederken, asistanlar tarafından öğrencilerin yaptıkları iş kontrol edilmekte, işi doğru ve zamanında yapmaları için gerekli yardım yapılmaktadır. Belli aşamalarda öğrencilerin yaptığı işler notlanmakta, böylelikle öğrencilerin yanlış veya eksik uyguladıkları kısımlar tespit edilmektedir.

Bu çalışmada öğrencilerin demografik verileri, uygulama derslerinin verimliliği, mesleğe olan bakış açıları ile iş bulma ve kariyer planlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Öğrencilerin öz değerlendirmeleri kendi eğitim süreçlerine dahil olmalarına, ihtiyaçlarını öğrenmelerine, eleştirel düşünce ve iletişim becerilerinin gelişmesini sağlaması açısından önemlidir. Ayrıca öz değerlendirme, eğitime de kendisini değerlendirme ve geliştirme imkanı tanımaktadır.

Yapılan literatür taramalarında, sağlık meslek yüksekokulu bölümleri öğrenci eğitiminin prelinik ve klinik düzeyde ve öğrencilerin (Atasoy ve Ermin, 2016; Gülnar ve ark., 2021; Karatuzla ve Bağcı, 2020) mesleğe bakış açılarının değerlendirildiği birçok çalışma olmasına rağmen, Diş Protez Teknolojisi programı öğrencilerinin uygulama eğitimlerinin değerlendirildiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışma diş hekimliğinin ayrılmaz bir parçası olan diş teknisyenlerinin yetiştiği bu programda, eğitmen ve öğrencilerin farkındalığını arttırmak amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma tipi

Çalışma tanımlayıcı niteliktedir.

Araştırmanın yeri ve zamanı

Çalışma bir üniversitenin Diş Protez Teknolojisi programı öğrencileri ile 24 Ocak-31 Ocak tarihleri arasında yürütülmüştür.

Araştırmanın evren ve örnekleme

Araştırmanın evrenini programda öğrenim gören 65 öğrenci oluşturmuştur. Örneklemini ise çalışmaya katılmayı kabul eden ve gönüllülük esası ile formları eksiksiz dolduran 61 öğrenci oluşturmuştur.

Çalışma, Helsinki Deklarasyonu Prensipleri'ne uygun olarak yapılmıştır. Öğrenciler, çalışmaya gönüllü olarak katılmıştır. Google Forms üzerinden öğrencilerin kimliği gizli olacak şekilde anket uygulanmıştır. Hazırladığımız ankette cinsiyet, yaş, mezun olunan lise, hane halkı toplam geliri gibi demografik verilerin yanında programı seçme nedeni öğrencilere sorulmuştur. Ayrıca uygulama dersleri ile ilgili çeşitli önermeler, *kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum* seçeneklerinden oluşan 5 düzeyli Likert ölçeği ile cevaplanmak üzere öğrencilere sunulmuştur. Uygulama derslerinin verimliliği uygulama değerlendirme puanlarıyla (UDP) ölçülmüştür. UDP, öğrencilerin laboratuvarında verilen eğitimi değerlendirmesi, video gösterimi ve ders başında yapılan demonstrasyonların değerlendirilmesi, doktora öğrencilerinin eğitime olan katkısının değerlendirilmesi ile oluşturulmuştur. Ayrıca ders sonrası videoların tekrar izlenmesi ve pratik yapılması, diş laboratuvarlarında gözlem yapılması gibi değerlendirmeler UDP'yi etkileyen parametrelerdir.

Yine uygulama derslerinde başarılı olabilmek adına yaptıkları ve yapmaları gereken faaliyetler çoktan seçmeli olarak ankette yer almaktadır. Uygulama derslerinin yanında öğrencilerin mesleğe olan bakış açısının da değerlendirilmesi amacıyla öğrencilere mezun olduktan sonraki kariyer planlaması sorulmuştur ve mezun olduktan sonraki iş bulma kaygısını 1-5 arası Likert ölçeği ile değerlendirmeleri istenmiştir.

İstatistiksel analiz

Normal dağılıma uygunluk Shapiro Wilk Testi ile incelenmiştir. Normal dağılıma uymayan iki gruplu

veriler Mann Whitney U Testi ile üç ve üzeri gruplu veriler Kruskal Wallis Testi ile incelenmiştir. Gruplara göre kategorik verilerin karşılaştırılması Pearson Ki-Kare testi kullanılmıştır. Normal dağılmayan veriler arasındaki ilişkinin incelenmesinde Spearman's rho korelasyon katsayısı kullanıldı. Analiz sonuçları nicel veriler için ortalama±standart sapma ve ortanca (minimum–maksimum) şeklinde sunuldu. Anlamlılık düzeyi $p<0.050$ olarak alınmıştır. Veri analizi için IBM SPSS 23.0 (IBM Corporation, Armonk, NY, ABD) programı kullanılmıştır.

Araştırmanın etik yönü

Çalışmaya öncesi Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 14/01/2022 2/20 karar no'lu izin alınmıştır. Araştırmaya katılım için bireylerden yazılı katılım onayı ile gönüllülüğü esas alınmıştır. Bu çalışma, Helsinki Bildirgesi ilkelerine uygun olarak yürütülmüştür.

BULGULAR

Tablo 1'de öğrencilerin tanıtıcı özellikleri yer almaktadır. Çalışmaya 65 öğrenci arasından 61 kişi (%93.8) katılmıştır. Katılımcıların % 62.3'ü kadın iken % 37.7'sinin erkek olduğu görülmüştür. Yaş ortalaması ise 20.46 olarak bulunmuştur. Hane halkı geliri ortalaması 5108.9 TL olarak tespit edilmiştir. Mezun olunan liseye bakıldığında % 45.9'u Anadolu lisesinden, %23'ü Sağlık Meslek lisesinden mezun olmuştur. Tablo 2'de, öğrencilerin bölümü seçme nedenleri incelendiğinde, ilk sırada %41 ile "Sağlık sektörüne ilgimin olması" yanıtı olurken bunu %29.50 ile "Puanımın bu bölüme tutması" yanıtı takip etmektedir. Tablo 3'te uygulama derslerini değerlendirdikleri Likert ölçekli sorulara verilen

yanıtlar değerlendirildiğinde, öğrencilerin %17.9'u laboratuvarında yapılan uygulamalı eğitimlerin yeterli olduğunu düşünmektedir. Laboratuvarında yapılan uygulamalı eğitimleri yetersiz bulma nedenleri arasında ilk sırada %41 ile "Verilen sürenin kısıtlı olması" yanıtı olurken %17.90 ile "Malzemelerimin kısıtlı olması" yanıtı ikinci sırada yer almaktadır. Uygulama değerlendirme sonuçları neticesinde, öğrencilerin %29.5'unun uygulama eğitimlerini yeterli bulduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin %81.9'u yapılacak uygulamalar öncesi demonstrasyon yapılmasını ve asistan dış hekimliğinin yardımlarını faydalı bulmaktadır. Bunlara ek olarak uygulama öncesi izletilen videoları faydalı bulan öğrenciler ise %85.3'ü oluşturmaktadır. Öğrencilerin %83.6'sı eğitim sürecinde dış laboratuvarında yaptığı gözlemin kendisine katkı sağladığını düşünürken, aldığı eğitimin çalışma hayatına katkısı olacağını düşünen öğrenciler sınıfın %60.7'sini oluşturmaktadır. Mezuniyet sonrası kurs, kongre ve workshop'lara katılmayı düşünen öğrenciler %80.3'tür (Tablo 3). Laboratuvarında yapılan uygulamalı eğitimleri yetersiz bulma nedenleri arasında ilk sırada %41 ile "Verilen sürenin kısıtlı olması" yanıtı olurken %17.90 ile "Malzemelerimin kısıtlı olması" yanıtı ikinci sırada yer almaktadır. Öğrencilerin %17.9'u laboratuvarında yapılan uygulamalı eğitimlerin yeterli olduğunu düşünmektedir. Uygulama sonrası videoları tekrar izleme ve evde pratik yapma sıklıklarına bakıldığında öğrencilerin %45.9'u "genellikle", %27.9'u "bazen", %18'i "her zaman" ve %8.2'si "hiçbir zaman" yanıtını vermiştir. Öğrencilerin %50'si eğitim süresince dış laboratuvarlarında gözlem yapma imkanı bulmaktadır.

Tablo 1. Öğrencilerin demografik verileri.

	Frekans (n) / Ort. ± S.sapma	Yüzde (%) / Ort. (min-mak)
Cinsiyet		
Kadın	38	62.30
Erkek	23	37.70
Yaş	20.46 ± 2.22	20 (19 - 32)
Hane halkı geliri	5108.9 ± 4000.55	4000 (0 - 20000)
Mezun olunan lise		
Anadolu İmam Hatip lisesi	1	1.60
Anadolu lisesi	28	45.90
Anadolu Meslek lisesi	5	8.20
Düz lise	1	1.60
Fen lisesi	1	1.60
İmam Hatip lisesi	2	3.30
Özel Lise	1	1.60
Sağlık Meslek lisesi	14	23.00
Sosyal bilimler	1	1.60
Temel lise	2	3.30

X=Ortalama, SS=Standart sapma.

Tablo 2. Öğrencilerin bölümü seçme nedeni.

İfadeler	Frekans (n) / Ort. ± S.sapma	Yüzde (%) / Ort. (min-mak)
Ailemde bu mesleğe sahip birinin olması	4	6.60
Bölümü yurt dışında hekimliğe tamamlamak için	1	1.60
KPSS atamasının iyi olması	1	1.60
Maddi nedenler	3	4.90
Puanımın bu bölüme tutması	18	29.50
Sağlık sektörüne ilgimin olması	25	41.00
Yeteneğim olduğunu düşünmem	9	14.80

X=Ortalama, SS=Standart sapma.

Uygulama eğitiminde başarılı olmak için “Evde pratik yapmaya devam etmeliyim” yanıtını vermiştir. Tablo 5’te görüldüğü üzere mezun olduktan sonra kariyer planlamanız ne şekildedir? Sorusuna öğrencilerin %73.8’i “Mezun olur olmaz işe girmeyi planlıyorum” yanıtını vermiştir. Öğrencilerin mezun olduktan sonraki atanma ya da iş bulma kaygısı ortanca 3.7 olarak bulunmuştur. Bölümü seçme nedenine göre kariyer planlamanın dağılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.050$). Öğrencilerin bölümü seçme nedeni olarak “puanımın bu bölüme tutması” yanıtını verenler %66.7 oranında, “sağlık sektörüne ilgimin olması” yanıtını verenler %72 oranında, “yeteneğim olduğunu düşünmem” yanıtını verenler %88.9 oranında ve “diğer” yanıtını verenler %77.8 oranında kariyer planlaması olarak “bitirir bitirmez işe girmeyi planlıyorum” yanıtını vermiştir (Tablo 6).

Cinsiyetlere göre öğrencilerin mezun olduklarında iş bulma kaygısı farklılık göstermektedir ($p=0.031$). Kadınlarda kaygı düzeyinin ortanca değeri 4 iken erkeklerde kaygı düzeyinin ortanca değeri 3 olarak elde edilmiştir. Kadınlarda mezun olduklarında iş bulma kaygı düzeyi erkeklere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Tablo 7).Tablo 8’e göre öğrencilerin laboratuvarda yapılan uygulama eğitimlerini yetersiz bulmasıyla laboratuvarda yapılan uygulama sonrası videoları tekrar izleme ve evde pratik yapma sıklığı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0.274$). Öğrencilerden laboratuvarda yapılan uygulama eğitimlerini yetersiz bulanların %46.3’ü “Genellikle” uygulama sonrası videoları tekrar izleyen ve evde pratik yapan öğrencilerdir. Laboratuvarda yapılan uygulama eğitimlerini yeterli bulanların %42.9’u “Genellikle” ve “Her zaman” uygulama sonrası videoları tekrar izleyen ve evde pratik yapan öğrencilerdir.

Tablo 3. Uygulama değerlendirme soruları.

İfadeler	n (%)
Laboratuvarda yapılan uygulama eğitimlerini yeterli buluyorum	
Kesinlikle katılıyorum	7 (115)
Katılıyorum	11 (18)
Kararsızım	16 (26.2)
Katılmıyorum	13 (21.3)
Kesinlikle katılmıyorum	14 (23)
Laboratuvarda yapmamız gereken uygulamalar öncesinde demonstrasyon yapılmasını faydalı buluyorum	
Kesinlikle katılıyorum	21 (34.4)
Katılıyorum	29 (47.5)
Kararsızım	6 (9.8)
Katılmıyorum	1 (1.6)
Kesinlikle katılmıyorum	4 (6.6)
Laboratuvar derslerinde asistan dış hekimlerinin olması uygulama eğitimimize yardımcı oluyor	
Kesinlikle katılıyorum	24 (39.3)
Katılıyorum	26 (42.6)
Kararsızım	5 (8.2)
Katılmıyorum	2 (3.3)
Kesinlikle katılmıyorum	4 (6.6)
Uygulama öncesi izletilen videoları faydalı buluyorum	

Tablo 3. (Devam) Uygulama değerlendirme soruları.

İfadeler	n (%)
Kesinlikle katılıyorum	22 (36.1)
Katılıyorum	30 (49.2)
Kararsızım	3 (4.9)
Kesinlikle katılmıyorum	6 (9.8)
Dış laboratuvarlarında yaptığım gözlem bana katkı sağlıyor	
Kesinlikle katılıyorum	24 (39.3)
Katılıyorum	27 (44.3)
Kararsızım	3 (4.9)
Katılmıyorum	3 (4.9)
Kesinlikle katılmıyorum	4 (6.6)
Aldığım eğitimin mezun olduktan sonra çalışma hayatımda önemli katkıları olacağını düşünüyorum	
Kesinlikle katılıyorum	17 (27.9)
Katılıyorum	20 (32.8)
Kararsızım	11 (18)
Katılmıyorum	4 (6.6)
Kesinlikle katılmıyorum	9 (14.8)
Mezuniyet sonrası kendimi geliştirmek için kurs, kongre ve workshop'lara katılmayı düşünüyorum	
Kesinlikle katılıyorum	31 (50.8)
Katılıyorum	18 (29.5)
Kararsızım	6 (9.8)
Katılmıyorum	2 (3.3)
Kesinlikle katılmıyorum	4 (6.6)

Tablo 4. Öğrencilerin kendi yeterliliklerini değerlendirilmesine yönelik sorular.

	Frekans (n) / Ort. ± S.sapma	Yüzde (%) / Ort. (min-mak)
Laboratuvarda yapılan uygulama eğitimlerini yetersiz buluyorsanız yetersiz olduğunu düşünme sebebiniz nedir?		
Malzemelerimin kısıtlı olması	7	17.90
Motivasyonumun az olması	3	7.70
Teorik bilgimin yetersiz olması	6	15.40
Verilen sürenin kısıtlı olması	16	41.00
Yeterli olduğunu düşünüyorum	7	17.90
Uygulama sonrası videoları tekrar izliyorum ve evde pratik yapıyorum		
Bazen	17	27.90
Genellikle	28	45.90
Her zaman	11	18.00
Hiçbir zaman	5	8.20
Eğitimim süresince dış laboratuvarlarında gözlem yapma imkanı buluyorum		
Evet	30	50
Hayır	30	50
Uygulama eğitiminde başarılı olmak için neler yapmanız gerektiğini düşünüyorsunuz?		
Evde pratik yapmaya devam etmeliyim	27	45.00
Laboratuvarlarda gözlem yapmalıyım	22	36.70
Uygulama öncesi teorik dersi çalışmalıyım	5	8.30
Vaktimi daha iyi kullanmalıyım	5	8.30
Konuyla ilgili daha çok video izlemeliyim	1	1.70

X=Ortalama, SS=Standart sapma.

Tablo 5. Öğrencilerin kariyer planlaması ve iş bulma kaygısına yönelik sorular.

	Frekans (n) / Ort. ± S.sapma	Yüzde (%) / Ort. (min-mak)
Mezun olduktan sonra kariyer planlamanız ne şekildedir?		
Akademisyen olmak için lisans tamamlama	4	6.60
Başka bir bölüme geçmeyi düşünüyorum	9	14.80
Mezun olur olmaz işe girmeyi planlıyorum	45	73.80
DGS ile lisans tamamlamayı düşünüyorum	7	11.50
Eğitimi bitirmeden yeniden üniversite sınavına hazırlanarak bölüm değiştirmek istiyorum	5	8.20
Kendi laboratuvarımı açmayı düşünüyorum	1	1.60
KPSS'ye girip atanmayı ya da özelde işe girmeyi düşünüyorum	1	1.60
Yüksek lisans ya da doktora planlıyorum	4	6.60
Mezun olduktan sonra atanma ya da iş bulma kaygınız ne düzeydedir?	3.7 ± 1.31	4 (1 - 5)

X=Ortalama, SS=Standart sapma.

Tablo 6. Bölümü seçme nedenine göre kariyer planlamasının karşılaştırılması.

Kariyer Planlaması	Bölümü Seçme Nedeni				Test değeri	p*
	Puanının bu bölüme tutması	Sağlık sektörüne ilginin olması	Yeteneğim olduğunu düşünmem	Diğer		
Akademisyen olmak için lisans tamamlama	1 (5.6)	2 (8)	0	1(11.10)	42.924	0.680
Başka bir bölüme geçmeyi düşünüyorum	6 (33.3)	3 (12)	0	0		
Bitirir bitirmez işe girmeyi planlıyorum	12 (66.7)	18 (72)	8(88.90)	7(77.80)		
DGS ile lisans tamamlamayı düşünüyorum	2 (11.1)	3 (12)	0	2(22.20)		
Eğitimi bitirmeden yeniden üniversite sınavına hazırlanarak bölüm değiştirmek istiyorum	0	3 (12)	2(22.20)	0		
Kendi laboratuvarımı açmayı düşünüyorum	0	1 (4)	0	0		
KPSS'ye girip atanmayı ya da özelde işe girmeyi düşünüyorum	0	1 (4)	0	0		
Yüksek lisans ya da doktora planlıyorum	1 (5.6)	2 (8)	0	1(11.10)		

*K1-kare testi

Tablo 7. Cinsiyete göre iş bulma kaygısı düzeyinin karşılaştırması.

	Kaygı düzeyi		Test değeri	p*
	X ± SS	X (min-mak)		
Cinsiyet				
Kadın	4.05 ± 0.96	4 (2 - 5)	298.00	0.031
Erkek	3.13 ± 1.6	3 (1 - 5)		

X=Ortalama, SS=Standart sapma, *Mann Whitney U testi.

Tablo 8. Uygulama sonrası tekrar ve pratik yapma ile uygulamanın yeterliliğinin karşılaştırılması.

	Laboratuvarında Yapılan Uygulama Eğitimleri		Test değeri	p*
	Yetersiz	Yeterli		
Uygulama sonrası videoları tekrar izliyorum ve evde pratik yapıyorum			3.890	0.274
Bazen	16(29.6)	1(14.3)		
Genellikle	25(46.3)	3(42.9)		
Her zaman	8(14.8)	3(42.9)		
Hiçbir zaman	5(9.3)	0 (0.0)		

*K1-kare testi.

Tablo 9. Kariyer planlamasına göre uygulama değerlendirme puanı ortalamaları.

Kariyer planlama	Uygulama Değerlendirme Puanı		p
	X±SS	Ortanca (min-mak)	
Akademisyen olmak için lisans tamamlama	1.61±0.5	1.6 (1 – 2.1)	>0.050
Başka bir bölüme geçmeyi düşünüyorum	2.87±1.29	2.1 (1.6 - 5)	
Bitirir bitirmez işe girmeyi planlıyorum	2.14±0.65	2.1 (1 - 4)	
DGS ile lisans tamamlamayı düşünüyorum	1.78±0.59	1.9 (1 – 2.9)	
Eğitimi bitirmeden yeniden üniversite sınavına hazırlanarak bölüm değiştirmek istiyorum	1.8±0.37	1.6 (1.6 – 2.4)	
Yüksek lisans ya da doktora planlıyorum	1.61±0.5	1.6 (1 – 2.1)	

X=Ortalama, SS=Standart sapma.

TARTIŞMA

Çalışmamızda Diş Protez Teknolojisi programı öğrencilerinin demografik verileri, bölüm tercih sebepleri, uygulama derslerinin verimliliği, mesleğe olan bakış açıları ile kariyer planlaması ve iş bulma kaygısının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Elde edilen bulgular incelendiğinde, yaş ve gelir düzeyinin iş bulma kaygısı üzerine herhangi bir etkisi olmadığı görülürken, bunların aksine cinsiyet faktörünün iş bulma kaygısı üzerinde önemli bir etkisi olduğu görülmüştür. Çalışmamızda kız öğrencilerin iş bulma kaygısının erkek öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı derecede fazla olduğu sonucuna varılmıştır. Literatürde de farklı bölümlerin öğrencilerinin kaygısı üzerine yapılmış ve çalışmamızın sonucunu destekleyen birçok çalışma bulunmaktadır (Aşık, 2018; Etc ve ark., 2019). Bu sonucun nedeninin kız öğrencilerin ekonomik özgürlüklerini kazanma isteklerinin daha çok ön plana çıkması olabileceği düşüncesindeyiz.

Öğrencilerin bölümü seçme nedenleri incelendiğinde, kişisel sebeplerinin (sağlık sektörüne ilgi duymak, yeteneğinin olduğunu düşünmesi vs) zorunlu sebeplerden (puanının bu bölüme tutması, maddi nedenler) daha fazla olduğu görülmektedir. Gümüş ve Şen'in 2018'de yapmış olduğu, Diş Protez Teknolojisi öğrencilerinin de bölüm tercihlerinin değerlendirildiği çalışmada, çalışmamızla uyumlu olarak kişisel sebepler, zorunlu sebeplerden daha fazla olarak bulunmuştur. Tüm bu verilerin ışığında, öğrencilerin bölüm tercihlerini kendi istekleri ile ilgi duydukları alana ve yeteneklerine göre yapmış oldukları ortaya çıkmaktadır.

Elde edilen bulgular sonucunda, uygulama öncesi izletilen videoları faydalı bulanların oranı %85.2 iken, uygulama eğitimleri sırasında yapılan demonstrasyonları faydalı bulanların oranı %81.9 olması, demonstrasyon sırasında gözden kaçırılan aşamaların, videoda daha iyi takip edilebilmesiyle ilgili olduğu düşünülebilir. Çınar'ın sağlık meslek yüksekokulu öğrencilerinin demografik özellikleri ile gelecekteki ekonomik beklentileri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında "Eğitiminiz esnasında öğrendiğiniz becerilerin sizi iş bulma konusunda diğerlerinde pozitif yönde ayrıştıracığını düşünüyor musunuz?" sorusuna öğrencilerin %75.8'i evet cevabını vermiştir. Bu çalışmaya

paralel olarak bizim çalışmamızda da, öğrencilerin %60.6'sı aldığı eğitimin mezun olduktan sonra çalışma hayatına önemli katkıları olacağını düşünmektedir.

Kendini geliştirmek için mezuniyet sonrası kurs, kongre ve workshop'lara katılmayı düşünenlerin oranı ise %80.3 olarak bulunmuştur. Bu sonuç mezuniyet sonrası eğitimin önemini ortaya çıkarmakta ve sürekli eğitim merkezlerinin özellikle yeni mezun öğrenciler için sıklıkla kurs ve kongreler düzenlemesi gerektiği sonucunu doğurmaktadır.

Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulları sağlık alanında nitelikli personellerin yetiştirilmesi açısından önem taşıyan kurumlardır. Ancak öğrenci sayısının artması ve istihdamın azalması iş bulma kaygısını da beraberinde getirmektedir. Literatürde öğrencilerin iş bulma kaygısını değerlendiren çeşitli çalışmalar bulunmaktadır (Beydağ ve ark., 2008; Özçelik ve Öztuna 2020). Öğrencilerden iş bulma kaygı düzeylerini 1-5 arası değerlendirmelerini istediğimiz çalışmamızda ortalama kaygı düzeyi 3.7 olarak bulunmuştur. Çalışmamıza paralel olarak Beydağ ve arkadaşları (2008), Denizli Sağlık Meslek Yüksekokulu hemşirelik ve sağlık memurluğu öğrencilerinin meslekten beklentilerini değerlendirdikleri çalışmalarında öğrencilerin %61.3'ünün iş bulma konusunda kaygı yaşadığını belirtmişlerdir. Bu bağlamda, iş bulma kaygısı yaşayan öğrencilere rehberlik edilmelidir. Ayrıca özgüvenli tutum ve disiplinli çalışmaya ek olarak mezuniyet sonrası eğitimlerin bu kaygıyı ortadan kaldıracabileceği konusunda öğrenciler motive edilmelidir.

Yine çalışmamız sonucunda hane halkı gelir düzeyi ve uygulama değerlendirme puanının (UDP) kariyer planlaması üzerine herhangi bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir. Diş Protez Teknolojisi öğrencilerinin uygulama eğitimlerinde kullanmak üzere çeşitli malzeme ve cihaz alımlarını kendileri yapmaları gerektiği için belirli bir gelir düzeyinde olmaları beklenmektedir. Hane halkı gelir düzeyi yüksek olan öğrencilerin, UDP'lerinin daha yüksek olabileceği beklenirken, iki karşılaştırma arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Bu sonucun çıkmasında, öğrencilerin bazı malzeme ve materyalleri ortak kullanmaları ve uygun fiyatlı cihazları satın alma konusundaki yönlendirmelerimiz etkili olmuş olabilir.

Mezun olur olmaz işe girmeyi düşünen öğrencilerin UDP'si, lisans tamamlamak ve yüksek lisans veya doktora yapmak isteyen öğrencilerin UDP'sinden istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte yüksek bulunmuştur. Bu bulgu, mezun olunca hemen işe girmeyi düşünen öğrencilerin, eğitimi boyunca laboratuvarlarda kendini geliştirerek özgüven kazanmasıyla ilişkilendirilebilir. Yine bu bulgu neticesinde, akademik kariyer düşünen öğrencilerin el manipülasyonu konusunda kendilerini yeterli hissetmiyor olmaları düşünülebilir.

Öğrenciler, UDP'lerinin düşük olma gerekçeleri olarak çoğunlukla verilen sürenin kısıtlı olduğunu belirtmişlerdir. Diş teknisyenliğinin zamanı doğru kullanmayı gerektiren bir meslek olması sebebiyle, kısıtlı olduğu düşünülen zamanda iş üretmenin de aslında mesleğin bir parçası olduğunu varsayarsak öğrencilerin el manipülasyonlarını geliştirdikçe yaşadıkları bu sorunun ortadan kalkacağı düşünülmektedir.

Diş teknisyenleri eğitiminde el manipülasyonu oldukça önem taşımaktadır. El manipülasyonu doğuştan gelen bir yetenek olmakla beraber zamanla geliştirilebilen bir beceridir. Bu nedenle dönem sonunda anket çalışması yenilenip iki çalışma arasındaki farklar incelenerek, zamanla öğrencilerin UDP değerlerinde, kaygı düzeylerinde ve mesleğe bakış açılarında bir değişiklik olup olmadığı karşılaştırılabilir.

SONUÇ

Diş teknisyenleri, diş hekimliğinde özellikle Protetik Diş Tedavisi alanında önemli bir yeri olan bir meslek grubudur. Diş protez teknolojisi programında uygulamalı eğitim geliştirilmesi için öğrencilerle birebir ilgilenilmeli, ayrıca öğrencilerin el becerilerini geliştirmeleri için daha fazla pratik yapmaları sağlanmalıdır.

Bu çalışma sonucunda, her bir öğrencinin gördüğü uygulamalı eğitimi farklı değerlendirdiği, mesleğiyle ilgili farklı beklentilerinin olduğu sonucuna varılmıştır. Bundan dolayı öğrenciler uygulama eğitimleri konusunda motive edilmeli, öğrencilere kariyerlerini doğru yönlendirmeleri için rehberlik edilmelidir.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazarların herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Katkıları

Plan, tasarım: BA; **Gereç, yöntem ve veri toplama:** BA, SÇ; **Analiz ve yorum:** BA, SÇ; **Yazım ve eleştirel değerlendirme:** BA.

KAYNAKLAR

Altan, B. (2021). Diş protez teknolojisi programı. Erişim: 22.02.22.<http://shmyo.sbu.edu.tr/Akademik/DisProtezTecnolojiProgrami>.

- Aşık, N. A. (2018). Turizm öğrencilerinin kaygı düzeylerini belirlemeye yönelik bir araştırma. *Sosyal ve Beşeri Bilimleri Dergisi*, 10(2), 83-98.
- Atasoy, I., Ermin, C. (2016). Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin mesleklerine bakış açısının incelenmesi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 83-91.
- Beydağ, K. D., Gündüz, A., Özer, F. G. (2008). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin eğitimlerine ve mesleklerine bakış açıları, meslekten beklentileri. *Pamukkale Tıp Dergisi*, 1(3),137-142.
- Çınar, İ. (2021). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin demografik özellikleri ile gelecekteki ekonomik beklentileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 129-135. <https://doi.org/10.51754/cusbed.882688>.
- Eltas, D. S. (2020). Diş protez teknolojisi programı. Erişim: 22.02.22. <https://uskudar.edu.tr/shmyo/dis-protez-teknolojisi>.
- Etcı, H., Cicek, H. , Kilic, İ. (2019). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin işsizlik kaygısı üzerine bir araştırma a research on the unemployment anxiety of vocational school students. IV. International Entrepreneurship, Employment And Career Congress. (Kongre Kitabı). Muğla. 17-20 Ekim, 308-322.
- Gumus, R., Sen, M. A. (2018). Sağlık hizmetleri meslek yüksek okulu öğrencilerinin alan tercihlerinin ve mesleğe bakış açılarının değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 91-101.
- Gülner, E. ,Doğan Yılmaz, E., Özveren, H. (2021). Hemşirelik esasları dersi klinik uygulamasının öğrenci ve eğitimciler tarafından değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 9(3), 954-968. <https://doi.org/10.33715/inonusaglik.841935>.
- Karatuzla, M., Bağcı, E. (2020). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin uygulama stajlarının kalite ve verimlilik açısından değerlendirilmesi. *Journal of Health Services and Education*, 4(1), 1-7. <https://doi.org/10.35333/JOHSE.2020.188>.
- Özçelik Kaynak, K., Öztuna, B. (2020). Üniversite öğrencilerinde işsizliğe yönelik işsizlik kaygısı ve umutsuzluk: Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencileri üzerine bir araştırma. *Journal of Yasar University*, 15(60). <https://doi.org/10.19168/jyasar.742879>.
- Uğuz, Ş. D. (2021). Diş protez teknolojisi programı. Erişim: 22.02.22. <https://www.medipol.edu.tr/akademik/meslek-yuksekokullari/saglik-hizmetleri-meslek-yuksekokulu/bolumler/dis-protez-teknolojisi>.